supliment *Oberliht*
http://www.oberliht.org.md
mai 2009

proiectul
CHIOȘC

Stare de Urgență

Interviu cu Ștefan RUSU
autor al lucrării *SPAȚIU DESCHIS pentru galeria mObilă*

http://www.oberliht.org.md/chiosc.html

proiectul CHIOȘC este finanțat de Fundația Culturală Europeană http://www.eurocult.org

USV: Ce va fi proiectul FLAT SPACE / SPAȚIU DESCHIS – un element arhitectural, o sculptură, o instalație în spațiul public?

ȘR: Proiectul poate fi considerat și element arhitectural, și sculptură și instalație în același timp. Pot doar presupune că atunci cînd va fi amplasat în peisajul urban al Chișinăului acesta va fi perceput mai curînd ca o piesă de arhitectură sau design urban, deși publicul nostru nu este familiarizat cu astfel de categorii.
Inițial l-am conceput ca o piesă multifuncțională deoarece, în calitate de artist, mă interesează să interacționez cu contextul și într-o mai mică măsură mă interesează producerea artei cu caracter ermetic. Este important de înțeles că arhitectura se impune cu funcționalitate și estetică bine determinată, și din acest punct de vedere am încercat să evit o funcționalitate fixă. Totuși, sînt curios să aflu cine și în ce mod se va identifica cu el și ce nume va atribui publicul acestui proiect.

USV: În ce măsură contextul (în cazul dat spațiul public) în care sînt prezentate lucrările tale îți determină forma și conținutul proiectului?

ȘR: Într-o măsură considerabilă, pentru că atît proiectul de care vorbim cît și altele pe care le-am produs anterior au fost concepute ca un identificator (reflector) al contextului social și cultural. Aici aș putea aminti și de *Statia către o destinație incertă*, proiect produs în 2006 (amplasat în sectorul Ciocana), care a avut la bază cercetarea și documentarea fenomenului stațiilor auto situate pe rutele principale din Republica Moldova. Construite în decursul anilor 80 stațiile se află astăzi într-o stare jalnică și riscă să dispară definitiv.
Evident, ceea ce m-a preocupat în cazul *FLAT SPACE / SPAȚIU DESCHIS* a fost democratizarea actului cultural și accesul publicului larg la evenimentele ce se vor produce

>>>

Interview with Ștefan RUSU
author of the work *FLAT SPACE for mObile gallery*

http://www.oberliht.org.md/chiosc.html

the CHIOȘC project is supported by the European Cultural Foundation http://www.eurocult.org

USV: What is the FLAT SPACE / SPAȚIU DESCHIS project going to be – an architectural element, a sculpture, an installation in public space?

ȘR: The project could be regarded as an architectural element, a sculpture and an installation at the same time. I suppose that when it is placed in Chișinău's urban landscape, the project will be perceived more as a piece of architecture or urban design, although our public isn't familiar with this kind of categories...
Originally I conceived it as a multifunctional piece, because as an artist I am more interested in interacting with the context than in producing art with a hermetic character. The point here is that architecture comes with a well-defined functionality and aesthetics, and from this perspective I was concerned with overcoming the idea of fixed functionality. I am still curious who is going to identify with it and how and what name the public is going to give it.

USV: To what extent does the context (in this case the public space) in which your work is presented determine the project's form and content?

ȘR: To a great extent, since the project we are talking about as well as others I produced before were conceived as identifiers of certain social and cultural contexts. For example, I would mention *A Station to an Uncertain Destination*, a project produced in 2006 (installed in Ciocana district in Chișinău) that was based on my research and documentation of bus stations located on the main roads of the Republic of Moldova. Built in the 1980s, they are now in a state of advanced decay and risk disappearing entirely.
What I was most concerned with in the case of *FLAT SPACE / SPAȚIU DESCHIS* was the democratization of the cultural act and the access of a broad public to events that are going to be produced in this space, and in respect to this I would like to invoke the "unofficial" or *underground* art practice existing during the era of the totalitarian regime, when *underground* art didn't have access to "official" exhibition spaces and, generally speaking, wasn't publicly accepted; the phenomenon of a flat exhi-

>>>

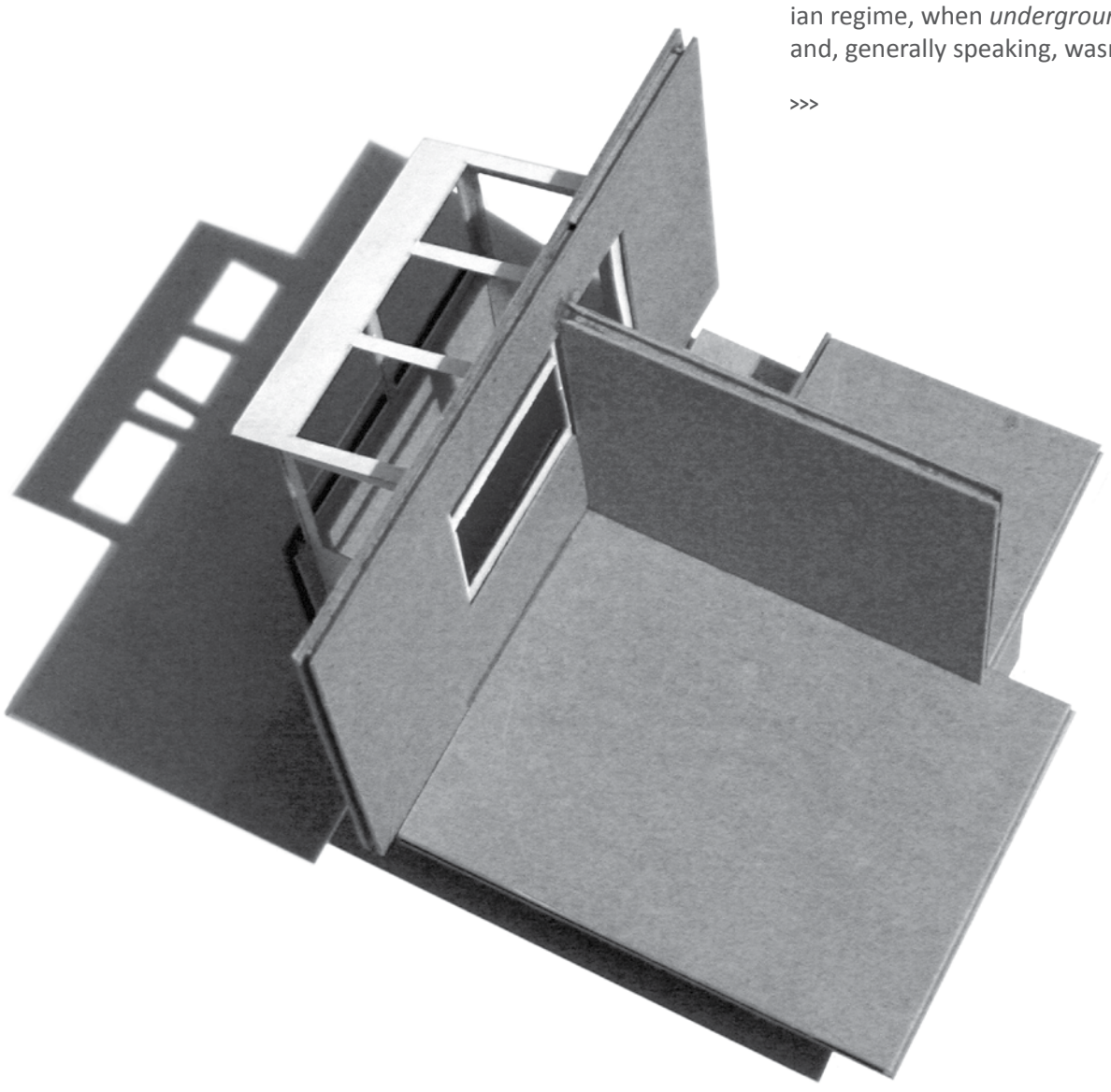

FLAT SPACE / SPAȚIU DESCHIS pentru galeria mObilă, machetă, 2008 | autor: Ștefan RUSU

în acest spațiu, și aici aș invoca practica artei "neoficiale" sau *underground* din perioada regimului totalitar, atunci cînd arta *underground* nu avea acces în spațiile de expunere "oficiale" și în general nu era acceptată public. Fenomenul expozițiilor de apartament s-a proliferat în anii stagnării (anii 70-80), cînd arta *underground* putea fi vazută în intimitate doar de un public restrîns și care mai degrabă era ascuns de ochii lumii. Expozițiile de apartament au avut loc, în principal, în centrele culturale al URSS-ului (Moscova, Leningrad, dar nu numai…), fiind un fenomen mai puțin integrat în mediul artistic de aici. Însă, tot ce se întâmpla în RSSM în materie de restricție a libertății de creație se sincroniza perfect cu restul URSS-ului.

USV: Ce alte influențe îți determină discursul artistic?

ȘR: Într-o mai mică măsură aș menționa influiențele directe care mi-ar fi determinat conceptul plastic și aș vorbi mai curînd despre unii artiști, care ca și mine, sînt preocupați de investigarea unor aspecte ale contextului social, economic, principiile și strategiile dezvoltării urbanistice, design urban, etc. și aici lista ar fi destul de lungă.
Aș putea numi mai mulți artiști care recontextualizează situații, accidente, și/sau elemente ale arhitecturii sau de design creînd astfel un nou tip de discurs: de exemplu artista slovenă Marjetica POTRČ stabilită la Ljubljana, sau britanica Rachel WHITEREAD pe care am remarcat-o la Bienala din Veneția în 1997. Bineînțeles că nu pot să nu menționez aici și

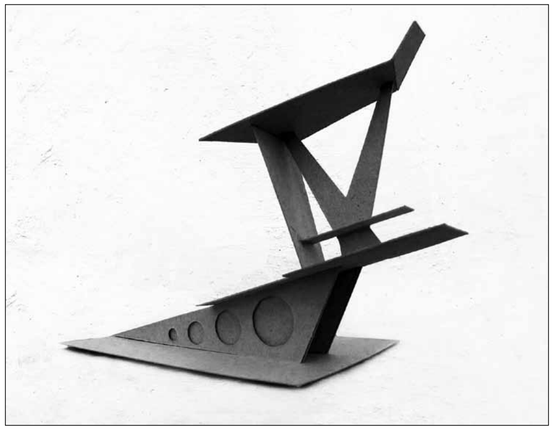

Stația către o destinație incertă, machetă, 2006 | autor: Ștefan RUSU
lucrare ulterior amplasată în sectorul Ciocana, Chișinău

pe Gordon MATTA-CLARK și intervențiile lui în spațiul urban, și într-o măsură oarecare interacțiunea mea cu spațiul public, sau mai degrabă cu sfera publică pornește și de la conceptul plasticii sociale lansate acum cîteva decenii de artistul german Joseph BEUYS, care viza democratizarea societății și conceptualizarea unui nou tip de discurs cultural numit "plastica socială".
Pornind de la principiul funcționalității unei piese de artă mă preocupă capacitatea performativă a unui obiect sau instalații de artă, și aici, cred, *galeria mObilă* ca și *FLAT SPACE / SPAȚIU DESCHIS*, își va manifesta anume această capacitate.

>>>

Anume principiul performativității stă la baza conceptului de design al proiectului *FLAT SPACE / SPAȚIU DESCHIS*, care se va manifesta ca un teren dedicat evenimentelor de artă contemporană pentru publicul larg, și asta în pofida faptului că destul de multă lume stă încuiată în apartamente-cutii și sînt tot mai alienați de la viață, de la activitatea lor, de energiile interne, și în final rămîn vidați de creativitate, care poate fi întreruptă/declanșată printr-o rupere sau deschidere către exterior, în afara spațiului închis, dominat de rutină și lipsă de comunicare.

USV: Cum explici alegerea formei de apartament pentru proiectul CHIOȘC/ galeria mObilă? Care ți-a fost punctul de plecare? Ce comunică acest modul?

ȘR: Prin faptul că sînt preocupat de spațiul și contextul care definește această regiune și comunitate, și care s-a format ca rezultat al modernizării socialiste, atunci cînd întreaga societate din RSSM fusese adaptată standartelor societăți sovietice, printre care se numără și crearea omului nou, cultivarea valorilor familiei ca unui element edificatoriu al societății, care evident avea nevoie de spațiu vital, dar care fusese limitat cu stricteță. Astfel s-a creat acel habitat tipizat pe care societatea l-a asimilat tacit, unde s-au putut dezvolta omul, familia.
Așa cum societatea era în creștere constantă, iar resursele erau limitate, s-a ajuns gradual la acel tip de urbanism plat și uniform, care determină și în prezent peisajul urban al capitalei nemaivorbind de celelalte cîteva orașe de provincie a Moldovei: Bălți, Tiraspol, Cahul sau Ungheni.
Proiectul a fost conceput ca o replică funcțională a unui apartament, care cuprinde elementele de bază a unui habitat de tip socialist: bucătăria, baia, camera de zi și balconul. Trebuie spus că principiul transparenței constituie unul din aspectele multifuncționalității de care am pomenit la începutul discuției noastre. Transpus în tridimensional acest principiu a impus excluderea pereților exteriori ai apartamentului, în timp ce semnele distinctive ale acestuia (bucătăria, baia, mobilierul, etc.) urmînd stilistica schiței tehnice vor fi sugerate (prin incizii) direct pe suprafața podelei. Mai putem constata că acest proiect poate fi perceput ca și un modul de arhitectură urbanistică – fiind extras dintr-un bloc socialist tipizat acesta va fi amplasat în spațiul public unde va funcționa ca o platformă interdisciplinară și simultan ca spațiu expozițional și punct de informare cultural.

USV: Macheta propusă de tine ține cont și de noile materiale folosite în construcții. Care sînt ele și ce rol joacă?

ȘR: În ultimele mele proiecte mă interesează să folosesc materialele care se sincronizează cu perioada și regimul economic actual, cum ar fi betonul armat, termopan-ul sau tabla de zinc. Tabla de zinc este extrem de comună pentru regiunea noastră și se întîlnește mai des în zona rurală.
E suficient să ne amintim de elementele de design al caselor

>>>

Unitate de bază, satul Duncan, Africa de Sud, 2002
tehnică mixtă, 260 x 160 x 210 cm | autor: Marjetica POTRČ

de la țară cum ar fi decorul burlanelor de la colțul casei, sau alte elemente de acest gen, sau cel mai des întîlnite ar fi fîntînile realizate în aceeași stilistică kitsch, chioșcuri sau gherete de stat la umbră. Tabla de zinc mă interesează în mod special în calitate de un alt identificator al contextului local și care se va manifesta curînd printr-un alt proiect care poate fi o completare a proiectului *FLAT SPACE / SPAȚIU DESCHIS*.
Prin urmare materialul primar pentru realizarea proiectului *FLAT SPACE / SPAȚIU DESCHIS* ar fi betonul armat, care este folosit la confecționarea blocurilor tip, aici ar trebui să remarcăm că o mare parte din tehnologiile și materialele moderne au fost familiare în egală măsură atît sistemului socialist cît și celui capitalist, betonul armat fiind folosit masiv în egală măsură în perioda modernizării societăților atît în Est cît și în Vest.

USV: Ce crezi despre actualele tendințe de transformare a spațiului public din Chișinău? În ce măsură ar trebui artiștii să țină cont de acest lucru?

ȘR: Depinde de tacticile și strategiile aplicate, astăzi doar stencil-urile și graffiti-urile sînt singurele care mai animă spațiul public și generează un contr-discurs actualei avalanșe corporatiste și politizate, dar cam atît… În acest moment nu se întîlnesc indivizi sau grupuri care ar încerca să interacționeze cu realitatea urbană atît cea moștenită din perioda socialistă, cît și cu cea a capitalismului sălbatic de astăzi.
Eu sper să apară și alte intervenții și inițiative în spațiul urban, iar *galeria mObilă* poate fi un adevărat vehicul generativ, care ar putea declanșa o reacție în acest sens, și care ar anima atmosfera artistică din Chișinău și ar schimba percepția vis-a-vis de spațiul public în general.

interviu realizat de **Vladimir US**

Tăietură: Patru Colțuri, 1974, str. Humphrey 322, Englewood, New Jersey, SUA | autor: Gordon MATTA-CLARK
colecția lui David Zwirner, NY și Estate of Gordon Matta-Clark

bition proliferated during the stagnation years (1970s – 1980s) when the *underground* art could be seen in an intimate setting by a not so numerous public and was more or less hidden from people's sight. This phenomenon, which manifested itself generally in the cultural centers of the USSR (Moscow, Leningrad, etc.), wasn't such a familiar thing for "Moldovans", but nevertheless everything that happened at that time in the cultural sphere of the MSSR was perfectly integrated in those ideological patterns.

USV: What other influences form your artistic discourse?

ȘR: I wouldn't say that there are direct influences that have determined my artistic concepts, but there are several artists I respect who investigate different aspects of social and economic issues and contexts, the principles and strategies of city-planning, urban design, etc., and this list can get pretty long. There are several artists that somehow re-contextualize situations and/or elements of architecture or design thus creating a new type of discourse. For example the Slovenian artist Marjetica POTRČ based in Ljubljana. I cannot avoid mentioning Gordon MATTA-CLARK and his interventions in urban space as well as the British artist Rachel WHITEREAD whose works I saw at the Venice Biennale in 1997. To a certain extent, my concern about interacting with public space, or rather with the public sphere, is informed by Joseph Beuys' notion of society as a "social sculpture", a term aimed to democratize society and establish a new kind of cultural discourse.
Taking the idea of functionality of artwork as a starting point,

>>>

I am interested in the performing ability of an artistic object or installation, and I think that the *mObile gallery* like the *FLAT SPACE / SPAȚIU DESCHIS* will function in this way.
Namely the performative principle plays the role of a backbone of the *FLAT SPACE / SPATIU DESCHIS* project's design concept: it is going to function as a site for contemporary art events addressed to the general public, despite the fact that many people lock themselves into their "flat-boxes" and are more and more alienated from life, from activity, from their own internal energies. Ultimately they end up devoid of creativity, but it can be switched on / off by a break-through or opening to the exterior, the outside of an enclosed space dominated by routine and lack of communication.

USV: How do you explain the choice to create the CHIOȘC/mObile gallery project in the form of a flat? What was your starting point? What does this module communicate?

ȘR: This choice is determined by my interest in spaces and contexts

>>>

that define this region and community, which has emerged as a result of socialist modernization. The entire society of the MSSR adapted to Soviet social standards, including the creation of a new man, the cultivation of family values as a building block of society. This family obviously needed a living space, which later on was strictly delimited. Thus, a typified habitat that was tacitly assimilated by the society was created, in which man and his family could develop. As the population was constantly increasing and resources were limited, the citizens of Chișinău had to face soon the fact of uniform and flat city-planning that currently dominates the capital's urban landscape, not to mention that of several other cities in Moldova: Bălți, Tiraspol, Cahul or Ungheni.
The project was conceived as a functional replica of a flat and includes the basic elements of a socialist type of habitat: a kitchen, bathroom, living room and a balcony.
It has to be said that the principle of transparency was one of the multifunctional aspects that I mentioned at the beginning of our conversation. Transposed into three-dimensional space, this principle imposed the elimination of the outer walls of the apartment. The distinctive signs of the flat (the kitchen, bathroom, furniture, etc.) are represented by a technical sketch and will be marked (through incisions) directly on the surface of the floor. This project can also be perceived as a module of urban architecture, extracted from a typified socialist residential building block and placed in public space, where it will function as an interdisciplinary platform and, at the same time, as an exhibition space and cultural info-point.

USV: The scale model you proposed takes into account new construction materials. What are these materials and what will be their role?

ȘR: In my recent projects I have been interested in using materials that are synchronized with the current period and economic regime, such as reinforced concrete, plastic windows or zinc sheeting. Zinc sheeting is extremely common in our region, especially in rural areas; it is good to remember how are designed different elements in rural houses, such as corner pipe decorations or other elements of this type; the most common are the wells carried out in the same kitsch style, or kiosks for shadow. Zinc sheeting is something I am really interested in, another identifier of local context here,

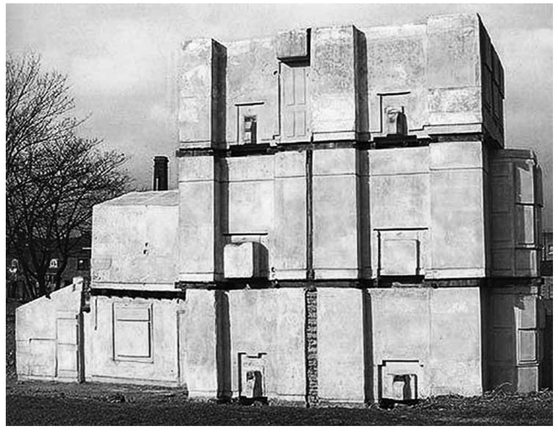

Casă, 1993 | autor: Rachel WHITEREAD
intersecția căilor Grove și Romane, Londra E3 (distrusă în 1994)
lucrare comandată de Artangle Trust și Beck's
foto: Tate Photography

and it will come to bear soon in another project, which may be an addendum to this one.
So, the primary material for the *FLAT SPACE / SPAȚIU DESCHIS* project will be reinforced concrete used in the fabrication of typified blockhouses; although I should say that a great deal of modern technologies and materials were equally common in the socialist and capitalist systems: concrete and metal rebar were widely used during the modernization period in both Eastern and Western societies.

USV: What do you think about current tendencies in the transformation of public space in Chișinău? To what degree should an artist take this into account?

ȘR: It depends on the tactics and strategies that are

>>>

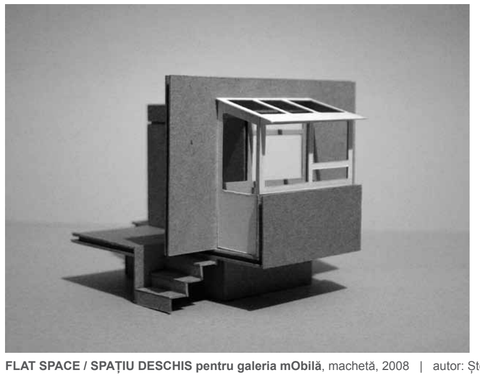

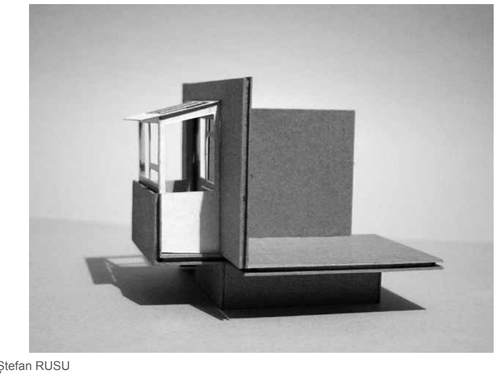

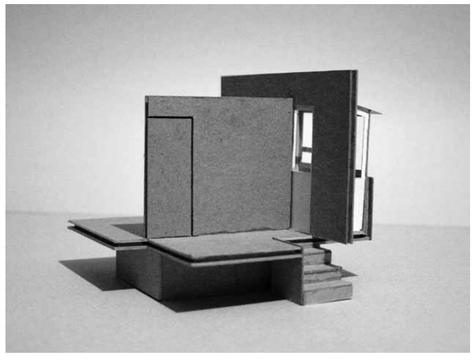

FLAT SPACE / SPAȚIU DESCHIS pentru galeria mObilă, machetă, 2008 | autor: Ștefan RUSU

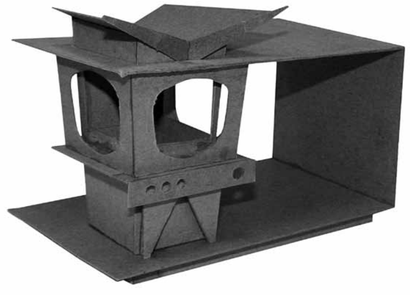

CHIOȘC (versiunea 1), machetă, 2008 | autor: Ștefan RUSU

deployed; today only stencils and graffiti are animating public space and generating a counter-discourse to the corporatist and politicized wave of power, but only that... At the present moment there aren't any individuals or groups who are trying to interact with urban reality, the one we inherited from the socialist period as well as the one specific to today's wild capitalism.
I hope other initiatives and interventions in the urban space will appear too and that the *mObile gallery* can be a real catalyst for reactions in this sense... that it will animate Chișinău's artistic atmosphere and will change perceptions of public space in general.

interview realized by **Vladimir US**
translation: **Alex COSMESCU**

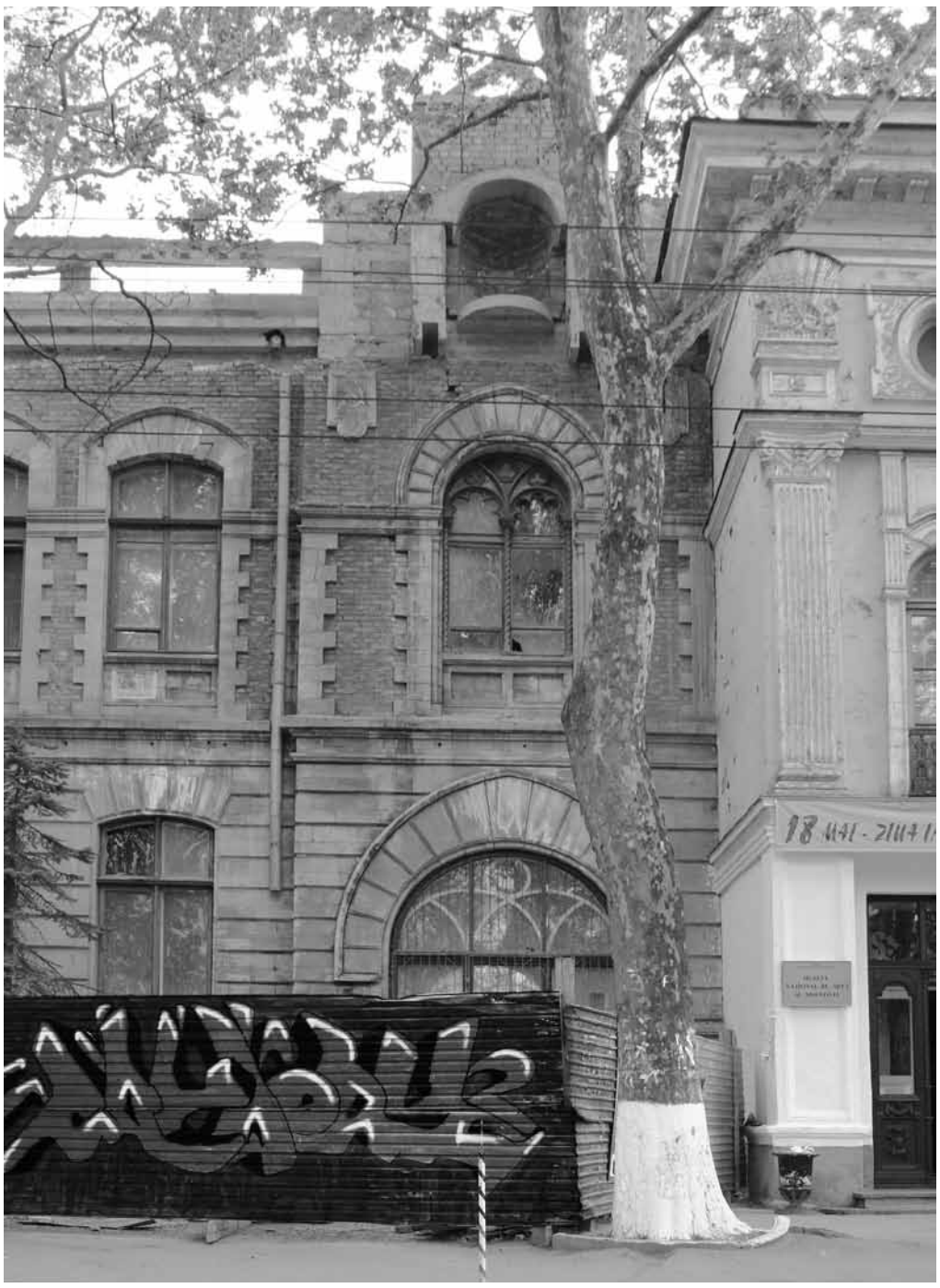

Maratonul de Desen | 16/05/2009 | MNAM, Chișinău

cultura tinerilor, artă
şi politici culturale

[Oberlist]

youth culture, arts
and cultural policies

Portal informațional pentru artă și cultură din Moldova

Pentru abonare expediaţi un email la adresa **ober@emdash.org** cu subiectul 'abonare [Oberlist]'
mai multe detalii aflaţi la: http://idash.org/mailman/listinfo/oberlist

Information gateway for arts and culture from Moldova

If you wish to subscribe send an email to **ober@emdash.org** with the subject 'subscribe [Oberlist]'
for more detailes go to: http://idash.org/mailman/listinfo/oberlist

Supliment ***Oberliht*** - toate materialele aparţin Revistei STARE de URGENȚĂ și Asociaţiei Oberliht şi nu pot fi preluate fără acordul lor | redactor supliment: Vladimir US | contribuţii: Ștefan RUSU, Vadim ȚIGANAȘ, Vladimir US
traduceri: Alexandru COSMESCU | design: usv | fotografii/imagini: Oberliht | contact: info@oberliht.org.md